

*Образ Сантьяго
в повісті Е. М. Гемінґвея
«Старий і море»*

Сьогодні на уроці:

- ✓ будемо вчитися аналізувати образ головного героя Сантьяго;
- ✓ розглянемо сенс фіналу та назви повісті;
- ✓ визначимося з Новаторством прози Е. М. Гемінґвея: особливості оповіді, «принцип айсберга» тощо;
- ✓ спробуємо знайти ознаки притчі у повісті.

ПІДТВЕРДІТЬ АБО СПРОСТУЙТЕ

1. Старому рибалці не щастило в морі 84 дні.
2. Старий навчав хлопця рибалити і його батьки з радістю відпускали в море з Сантьяго.
3. У старого и хлопця було спільне захоплення – футбол.
4. Сантьяго жив у старій хижі, де були лише ліжко і стіл і стілець
5. На світанку старий відправився в море разом з Моноліно.
6. Перший улов старого – невеликий тунець.
7. Велика рибина тягла старого у відкрите море.
8. На корму човна сіла велика пташка перепочити і старий зігнав її
9. Старий переміг рибу і затягнув на човен.
10. Двобій з першою акулою старий виграв.
11. Старий справився із цілою зграєю акул.
12. Повернувшись додому, старий заснув і йому снилися леви.

ПІДТВЕРДІТЬ АБО СПРОСТУЙТЕ

1. Старому рибалці не щастило в морі 84 дні (**так**)
2. Старий навчав хлопця рибалити і його батьки з радістю відпускали в море з Сантьяго (**ні, перевели до іншого рибалки**)
3. У старого и хлопця було спільне захоплення – футбол (**ні, бейсбол**)
4. Сантьяго жив у старій хижі, де були лише ліжко і стіл і стілець (**так**)
5. На світанку старий відправився в море разом з Моноліно (**ні, сам**)
6. Перший улов старого – невеликий тунець (**так**)
7. Велика рибина тягла старого у відкрите море (**так**)
8. На корму човна сіла велика пташка перепочити і старий зігнав її (**ні, пташка маленька, розмовляв з нею**)
9. Старий перемиг рибу і зотягнув на човен (**ні, вона не поміщалася в човні**)
10. Двобій з першою акулою старий виграв (**так**)
11. Старий справився із цілою зграсю акул (**ні, він лишився беззбройний**)
12. Повернувшись додому, старий заснув і йому снилися леви (т

СЛОВНИЧОК

ПРИТЧА

коротке
повчальне
оповідання в
алегоричній
інакомовній
формі.

ПІДТЕКСТ

прихований,
внутрішній
зміст
висловлення.

СИМВОЛ

(із грец. *symbolon* – умовний
знак, натяк)

предметний або
словесний знак,
який
опосередковано
виражає сутність
певного явища.

«Жодна хороша книга ніколи не була написана так, щоб символи в ній були придумані заздалегідь і вставлені в неї... Я намагався створити реального старого, реального хлопчика, реальне море, реальну рибину й реальних акул.

Проте якщо я зробив їх досить добре і досить правдиво, вони можуть означати багато дечого».

Жанрові особливості твору

Пристрасність
висвітлення

Узагальнюючи
й смисл

Повість – художній твір
оповідного характеру, у якому
змальовується історія життя
людини у зіткненні з життєвими
явищами та долями інших людей

Поєднання
сьогоденного
та вічного

Глибина
поставлених
проблем

Притча – твір із чітко
вираженою мораллю, з
конкретною повчальною
ідеєю

Алегоричність

Універсальність
висновків

Символічність
сюжету

Повчальний
характер

✓ Назвіть ознаки притчі у творі.

✓ Які два плани можна виділити в повісті «Старий і море»?

1. Конкретний – розповідь про пригоду із життя старого рибалки.

2. Філософський – розповідь про людину, смисл її буття і долю у світі.

Образ старого рибалки Сантьяго

- ✓ Сантьяго в повісті неодноразово повторює: «Я незвичайний старий». Як ви розумієте його самооцінку?
- ✓ Що було «незвичайного» в його житті, вигляді, поведінці?
- ✓ Знайдіть опис зовнішності рибалки. Яка деталь була «незвичайною» в портреті? З'ясуйте її роль для характеристики героя.
- ✓ Які епітети розкривають надзвичайну силу старого?
- ✓ Як жив старий Сантьяго? Що для нього було важливим у житті?
- ✓ Як він ставився до моря і як сприймали море інші рибалки?

Образ старого рибалки Сантьяго

Оптиміст

Аскетичний

Чесний
працівник

Гуманіст

Сильний
фізично

Романтик

Сильний духом

Філософ

Витривалий

Любить і розуміє
природу

Вправний,
досвідчений
рибалка

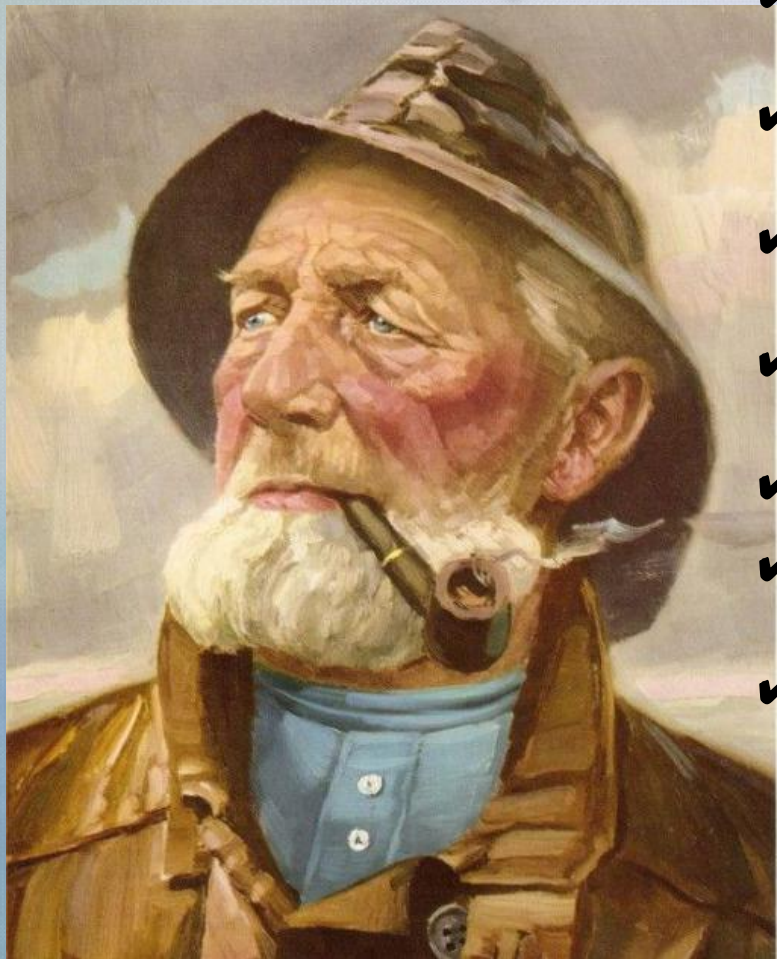
Любить хлопчика і
прагне передати свій
досвід

- Що з тексту ми дізнаємося про Ді Маджо?
- Чому, на вашу думку, так часто Сантьяго звертається саме до Ді Маджо, завжди називаючи його при цьому великим?

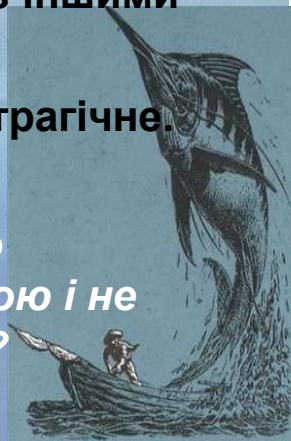

Образ старого рибалки Сантьяго

- ✓ Розкрийте ставлення Сантьяго до невдач. "Чи відчував він себе переможеним?"
- ✓ Для чого Старий хотів спіймати велику рибу? Порівняйте його ставлення до риболовлі з позиції інших рибалок.
- ✓ Чому Сантьяго розмовляв у морі, хоча рибалки вважали, що розмовляти в морі не можна?
- ✓ Як розкриваються «незвичайні» якості Сантьяго під час двобою з великою рибою?
- ✓ Як він сприймає небезпеку з боку акул? Чому він не полишив велику рибу, щоб врятуватись самому?
- ✓ Які сни бачив старий рибалка? Як Це розкриває внутрішній світ Сантьяго?.
- ✓ Схарактеризуйте ставлення старого до природи, до тварин у зіставленні з іншими рибалками його селища.
- ✓ Образ Сантьяго – дуже світлий, оптимістичний. Проте в ньому є і трагічне. Що саме?

Чи згодні ви з М. Анастасьєвим, що «Сантьяго веде боротьбу не з рибою і не з акулами, а з власною слабкістю»? Аргументуйте свою відповідь.

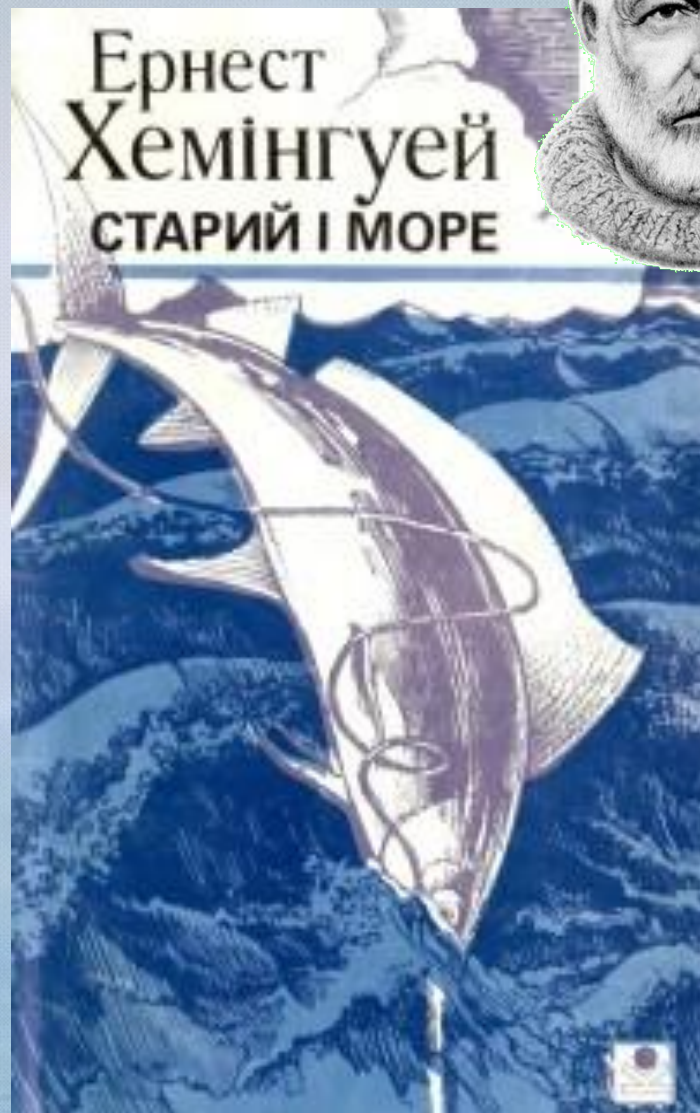

«Океан заслуговує, щоб про нього писали як про людину. Так що і в цьому пощастило.»

«Мені пощастило, що у мене були хороший старий і хороший хлопчина, а останнім часом письменники забули, що такі існують».

✓ Як ви гадаєте, чому Хемінгуей залишив назву твору «Старий і море».

Словникова робота

- ✓ Чому перекладач вибрав для заголовка не слово «старик», а «старий»?

Словник української мови ці слова тлумачить так:

старик (крім інших значень) – людина, що має великий досвід у чомусь, давно займається чим-небудь;

старий – людина, яка прожила багато років.

- ✓ Друге слово в заголовку – «море». Чому саме море, а не, скажімо, риба?

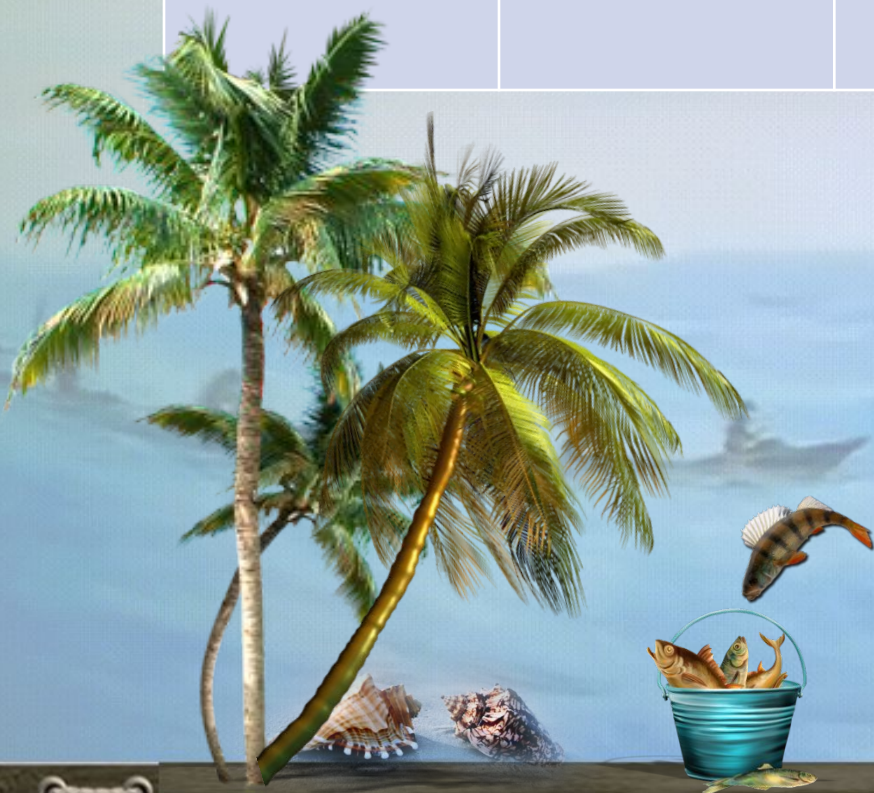
- ✓ Доповніть дану схему можливими змістовними парами-асоціаціями (вашими уявленнями), які викликає у вас назва повісті.

Асоціації до слова «море»

колір	запах	звук	смак	СИМВОЛ

Море

Складний, особливий світ,
відмінний від людського

Явище самодостатнє, що
живе за своїми законами

Краса моря, як і його
жорстокість, - амбівалентні

Море вічне

*Море = людське життя
Старий виходить в море
= людина виходить в
життя.*

Назва повісті вказує на ті проблеми, які у ній розкриває автор:

- взаємовідносини людини і природи;

- ексistenzенс буття, життя і смерті;

- співвідношення добра і зла у світі і душі людини;

- місце людини в суспільстві і Всесвіті

Людина

Всесвіт

Людина - це частина неосяжного Всесвіту. Вона не цар, не піщинка; вона рівна серед рівних

Старий

Суспільств

Суспільство не повинно залишити старість на самоті. Повинна існувати гармонія єдності поколінь

Життя

У житті людина повинна мати мету, вірити у власні сили

Природа

Людина почуває себе щасливо лише в гармонії з природою. Природа карає людину за невиправдане втручання, мстить їй

Людина і природа

Людина і суспільство

Людина і всесвіт

І проблема – «Людина і природа»

Ключові слова:

**дельфіни, океан, леви, риби, птахи,
черепахи**

Ключові фрази, які ілюструють дану проблему.

- 1) «Океан заслуговує, щоб про нього писали, як про людину...»
- 2) «Старий думав про море, як про жінку..., що може й подарувати велику ласку, і позбавити її...»
- 3) «Мені треба поспати. І зірки сплять, і місяць спить, і навіть океан спить у ті дні, коли немає течії і навкруги цілковита тиша».
- 4) До риби: «Спробуй витримати страждання як людина».
- 5) «Добре, відпочинь, мала птахо... А тоді вертай до берега й шукай своєї долі, як шукають її всі – і люди, й птахи, й риби».

«Людина доволі нікчемна істота проти дужих птахів і звірів»

II проблема – «Людина і суспільство»

Ключові слова:

старі рибалки, хлопець, хазяїн тераси

Ключові фрази, які ілюструють дану проблему.

- 1) «Та він знав, що змирився, не зазнавши сорому, не втративши людської гідності».
- 2) «Ти народився, щоб стати рибалкою, а риба народилася, щоб бути рибою». (Тобто кожен у суспільстві займає певне місце).
- 3) «Я все одно її переможу».
- 4) «Битися, битися, поки не вмру...».
- 5) «Птахам живеться навіть важче, ніж нам, окрім хіба хижаків та ще великих і дужих».

III проблема – «Людина і Всесвіт»

Ключові слова:

місяць, зорі, небо, океан, вітер

Ключові фрази, які ілюструють дану проблему.

- 1) «Як добре, що нам не потрібно вбивати Сонце, Місяць і Зірки. Досить того, що ми вимагаємо їжу у моря і вбиваємо своїх братів».
- 2) «Людина не для того створена, щоб бути переможеною. Людину можна знищити, але її не можна перемогти».
- 3) «Переможець нічого не здобуває».
- 4) « А нагорі, в своїй старій хатині при дорозі, старий знову спав. Він спав так само долілиць, і біля нього, пильнуючи його сон, сидів хлопець. Старому снилися леви».

«Все-таки добре, що нам не треба замірятися вбити сонце, місяць чи зорі. Досить і того, що ми живемо біля моря і вбиваємо своїх щирих братів»

«Хемінгуейвський кодекс»

Будь дужим, навіть жорстоким, умій гідно відповісти ударом на удар

Не сподівайся ні від кого на співчуття, не ремствуй, бо найнебезпечніше показати себе невпевненим і смішним

Будь мужнім, чесним, справедливим, вірним і відданим у дружбі і коханні

Захищай слабких, вступай в боротьбу за свої переконання

Не нападай – обороняйся. Відповідай супротивникові тим самим, але не чини проти нього підступів

Не прагни користатися з недосконалої, з підлості навколишнього світу

Не дозволяй іншим розтлити, зруйнувати твою особистість, твою людську гідність

Цінуй особисту незалежність і свободу

Йди назустріч небезпеці і не бійся смерті

Знай свій фах і оволодій навичками та вміннями справжнього майстра

Творче завдання

Скласти
моральний кодекс
честі Сантьяго.

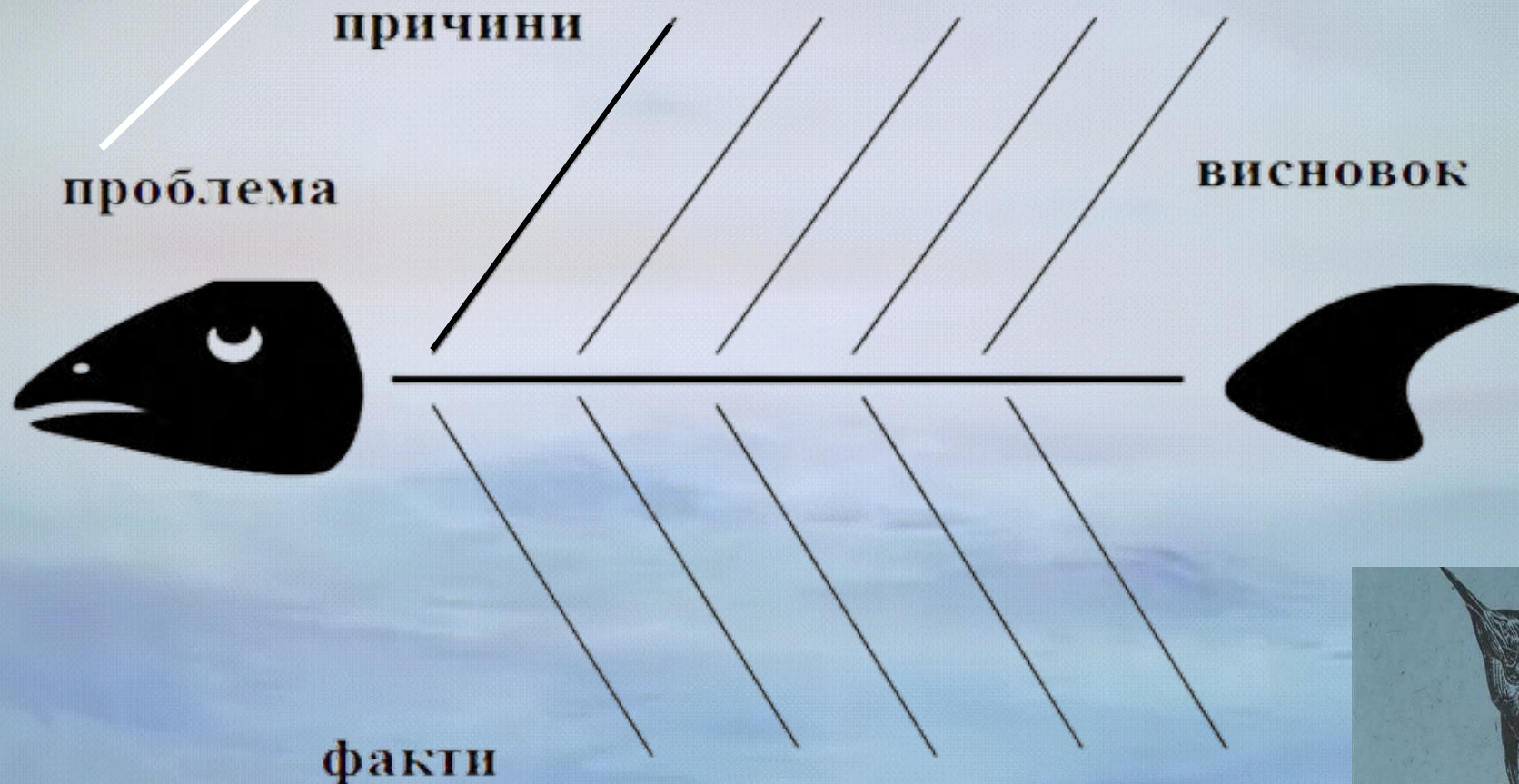

КОДЕКС ЧЕСТІ САНТЬЯГО

- Простота і гідність.
- Воля та розум.
- Ніколи не оглядатись на минуле.
- Впевненість у своїх силах.
- Віра в себе в людей.
- Спокій, розсудливість.
- Безкомпромісна готовність до боротьби.
- Мужність, витримка.
- Гордість.
- Повага до братів наших менших.
- Любов до життя.
- Людяність.
- Сенс буття.

Чи можна Сантьяго назвати “героєм кодексу”?

СЛОВНИЧОК

«ЕФЕКТ АЙСБЕРГА»

Сюжет –
поєдинок
Сантьяго з
рибою.

Підтекст –
філософське
осмислення долі
людини, сенсу
буття у Всесвіті.

ПІДТЕКСТ
прихований,
внутрішній
зміст
висловлення.

«Якщо письменник добре знає те, про що він пише, він може опустити багато з того, що знає, та, якщо він пише правдиво, читач відчує все, що опущено, так само сильно, як начебто автор сказав про це.

Велич руху айсберга в тому, що він лише на одну восьму здіймається над водою».

Е.М. Гемінґвей

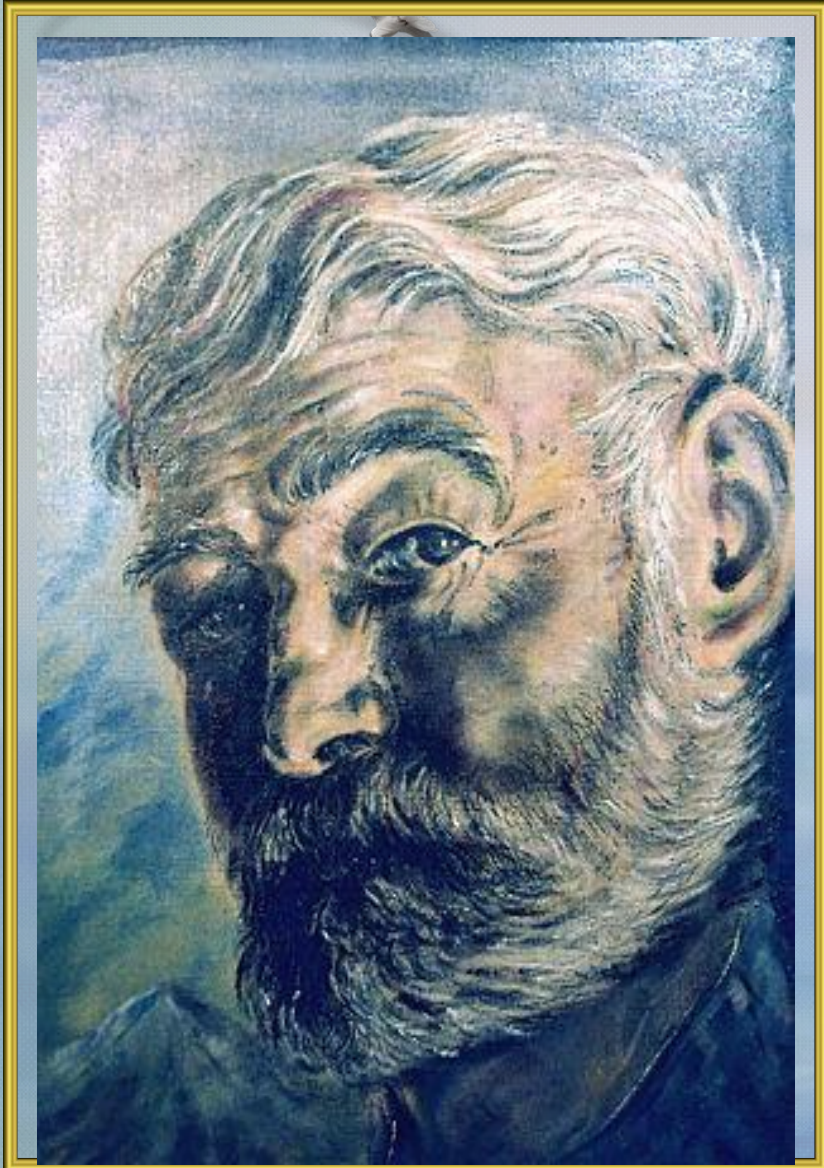

Домашнє завдання

- Прочитати сторінки підручника 193-196.
- За допомогою Інтернет-сервісу мультимедійних дидактичних вправ LearningApps <https://learningapps.org/watch?v=p9jgrs9e218> визначити символи - образи твору.

- Перегляньте глоги, присвячені Гемінгвею, що розміщені за такою адресою: <https://bit.ly/2MZ9Rbb>

«Старий і море» - незабутня історія про людину, її життя. У кожному морі є своя риба – мета, удача, яку потрібно досягти, впіймати, є свої акули – перешкоди, і є майбутнє – Хлопчик, Леви – краще в житті, символ молодості, того, що допомагає жити. Хемінгуей учить нас, що перемога буває і в поразці. А ще він вчить нас доброти, турботі, увазі.

«Людина не для того створена, щоб терпіти поразки. Людину можна знищити, але перемогти її не можливо».

Ernest Hemingway

